

Demokratik rivojlanish

**Toshkent international universiteti Ijtimoiy-gumanitar fakultetining
Yuripredensiya yo'nalishi 1-bosqich talabasi
Abduraimov Akmal**

Annotatsiya: Ushbu maqolada siz bugunki kunda demokratik rejimning qay jadalda rivojlanayotgani va g'arb davlatlarida va sharq davlatlaridagi rivojlanishidagi taqqoslik bilan tanishib chiqasiz.

Kalit so'zlar: demokratiya, g'arb, sharq, davlatlar, rejim, siyosat

Abstract: This article provides an overview of the current pace of development of democratic regimes and offers a comparative analysis of their evolution in Western and Eastern countries.

Keywords: democracy, west, east, states, regime, politics

Аннотация: В этой статье вы ознакомитесь с темпами развития демократического режима сегодня и сравнительным анализом его развития в западных и восточных странах.

Ключевые слова: демократия, Запад, Восток, государства, режим, политика

Kirish: Demokratik rivojlanish, zamonaviy jamiyatlar uchun muhim jarayon hisoblanadi. Bu jarayon, davlat boshqaruvi va fuqarolar o'rtasidagi munosabatlarni yaxshilashga, ijtimoiy adolatni ta'minlashga va iqtisodiy taraqqiyotga erishishga qaratilgan. Demokratik rivojlanishning asosiy maqsadi, fuqarolarning o'zlarini ifoda etish imkoniyatlarini oshirish, ularning fikrlarini eshitish va davlatning harakatlarini shaffof qilishdir. Bu jarayon, bir tomondan, siyosiy tizimni mustahkamlashga, ikkinchi tomondan esa ijtimoiy barqarorlikni ta'minlashga yordam beradi. Bundan tashqari, demokratik rivojlanish, fuqarolar va davlat o'rtasida ishonchni oshirishga, jamiyatda ijtimoiy tenglikni ta'minlashga va iqtisodiy barqarorlikni rivojlantirishga xizmat qiladi. Bularning barchasi, jamiyatning barqaror taraqqiyotini ta'minlashda muhim ahamiyatga ega.

Asosiy qism: Bugunki kunda Jahon siyosatida demokratik rejimdagi davlatlar soni oshib bormoqda. Bunga sabab demokratik rejimning negizida insonlarning huqu va erkinliklari, qonuniy manfaatlari, sha'ni, qadr-qimmatini hamma narsadan ustunligi sabab bo'lmoqda. Uzoq yillik tarixga qaraydigan bo'lsak siyosiy rejimlarning deyarli

barchasi insonlarga yoqmaydigan ishlar va ularni huquq va erkinliklarini poymol qiluvchi tarmoqlar orqali faoliyat yuritgan. Demokratik rejim hokimiyat uchun adolat fuqarolar uchun faravonlikni ta'minlovchi tarmoqlarga boy rejim bo'lgani uchun ham tez suratda keng maydonlarga yoyilib ulgurdi. Demokratiyani ilk sodda ko'rinishi qadimgi Rimda keyinchalik Afina va boshqa Antik davlatlarda yoyila boshlagan. Davr o'tgani sayin demokratik rejim sayqallanib tizimli o'z prinsiplariga ega tarmoqlarga ega bo'ldi. 1787-yilning 17-sentiyabrida AQSh Konstitutsiyasida demokratiya rejimi mustahkamlandi va uning Jahon siyosiy maydonidagi asosiy rejim ro'liga aylanishiga AQSh va uning konstitutsiyasi sababchi bo'ldi. G'arb davlatlarining deyarli barchasi bugunki kunda demokratik rejim va uning asosida rivojlanmoqda. Bu rivojlanish ularni muhim tarmoqlarda yetakchilik qilishiga ham sababchi bo'lib xizmat qilmoqda. Fuqarolari ham ushbu rivojlanish bilan hamo-hang hayot tarzi kechirib mafkura va dunyo qarash jihatlarini uyg'unlashtirmoqda va ba'zi davlatlar bunga ulgurishdi ham. Sharq mamlakatlari esa demokratik rejim bilan birgalikda g'arb mentalitetini ham olib kirish ushbu jarayonda g'arblashish yoki tushunib-tushunmasdan g'arb bilan uyg'unlashmasada uyg'unlashtirishga harakat qilayotganlar topilmoqda. Bu so'zlar bilan g'arb mentaleteti salbiy qarash bilan emas aksincha har bir joyning o'z qarashlari va mafkuralari, urf-odati, milliyligi va ma'lum davr davomida shakllangan tarmoqlari mavjud. Demokratik rivojlanish yaxshi va oqilona qarash lekin demokratik rejimni sharq mentaletetiga moslashtirish milliy ruh asosida demokratik tarmoqlarni joriy qilish bu esa eng oqilona yo'ldir. Demokratiya va uning tarmoqlari inson manfaatiga xizmat qilishi bilan sharq davlatlariga manzur kelgan va aynan o'sha tarmoqlarni o'zgartirgan va o'z mentaleteti asosida rivojlantirayotgan davlatlarni rivojlanishning cho'qqisiga va fuqarolar faravonligiga erishmoqda. Sharq mamlakatlarining tarixdan bugunki kunigacha bo'lgan eng asosiy muammosi bo'lmish tarqoqlik muammosi ham balki demokratik rejim orqali yechimi topilar va topiladi ham qachonki yuqorida takidlaganimdek demokratik rejimni o'z mentaletetiga moslashtirishga va milliylik ruhida demokratiyani o'z xalqiga o'rgata olgan, joriy qilgan davlatgina to'g'ri yondashuvga ega bo'ladi.

Muhokama: Demokratik rivojlanish masalasi aslida keng qamrovli va murakkab jarayon bo'lib, bu jarayonni muhokama qilishda bir nechta asosiy jihatlarni ko'rib chiqish zarur:

1. Siyosiy Ishtirok

Demokratik tizimlarda fuqarolar o'z fikrlarini erkin ifoda etishlari va siyosiy jarayonlarda ishtirok etishlari muhimdir. Bu, saylovlarda ovoz berish, partiyalarga qo'shilish va ijtimoiy harakatlarga qatnashish kabi faoliyatlarni o'z ichiga oladi.

2. Ijtimoiy Muammolar

Ijtimoiy tengsizlik, ta'lim, sog'liqni saqlash va iqtisodiy imkoniyatlar kabi masalalar demokratik rivojlanishni ta'sir qiladi. Ijtimoiy adolatni ta'minlash uchun davlat va jamiyat o'rtasida samarali muloqot bo'lishi zarur.

3. Texnologiya va Innovatsiyalar

Zamonaviy texnologiyalar, masalan, internet va ijtimoiy tarmoqlar, demokratik jarayonlarga ta'sir ko'rsatmoqda. Bu platformalar fuqarolarga o'z fikrlarini ifoda etish va muhokamalarni olib borish imkonini beradi, lekin shu bilan birga, ma'lumotning to'g'riligi va ishonchliligini ta'minlashda qiyinchiliklar ham tug'dirishi mumkin.

4. Korruptsiya va Hisobdorlik

Korruptsiya demokratik rivojlanishga katta to'siqlar yaratishi mumkin. Davlat organlarining hisobdorligi va shaffofligi, fuqarolar ishonchini oshirish uchun muhimdir. Buning uchun mustaqil nazorat organlari va fuqarolik jamiyatining rolini oshirish zarur.

5. Madaniy Farqlar

Turli madaniy va ijtimoiy guruhlar o'rtasidagi farqlar demokratik jarayonlarni murakkablashtirishi mumkin. Har bir guruhning ehtiyojlari va qiziqishlarini hisobga olish, barqaror va inklyuziv demokratik tizimni yaratishda muhimdir.

Xulosa

Demokratik rivojlanish masalasi, keng muhokama va turli nuqtai nazarlarni hisobga olishni talab etadi. Fuqarolar, davlat organlari, va boshqa tashkilotlar o'rtasidagi hamkorlik, bu jarayonni muvaffaqiyatli amalga oshirish uchun zarurdir. Har bir jamiyat o'ziga xos xususiyatlarga ega bo'lib, demokratik rivojlanishni ta'minlash yo'lidagi qiyinchiliklarni bartaraf etishga intilishi lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Bobojonov, O. (2019). O'zbekiston va demokratik jamiyat qurilishi jarayoni. Toshkent: Ma'naviyat. – B. 25–67.
2. Huntington, S. (1991). The Third Wave: Democratization in the Late Twentieth Century. Norman: University of Oklahoma Press. – P. 12–45.
3. To'laganov, S. (2021). Demokratik qadriyatlar va fuqarolik jamiyati institutlari rivoji. Ijtimoiy-gumanitar fanlar jurnali, №2. – B. 88–94.